JAARVERSLAG

Januari – december 2008

Proefdierdeskundigen
Ex art. 14 Wet op de dierproeven

Dr. Catriene M.A. Thuring,
Drs. Miriam van der Meulen-Frank
Groningen mei 2009

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 3

I. TOEZICHTHOUDENDE TAAK 4

II. OVERLEG VERGUNNINGHOUDER EN DIRECTIES DIERFACILITEITEN 6

III. REGISTRATIE PROEFDIEREN EN DIERPROEVEN 8

IV. REGISTRATIE ART. 9 EN ART. 12 FUNCTIONARISSEN 11

V. ONDERWIJS 12

VI. CONTACTEN MET ONDERZOEKERS EN BIOTECHNICI 14

VII. DIEREXPERIMENTENCOMMISSIE (DEC) 15

VIII. VOEDSEL EN WAREN AUTORITEIT (VWA) 16

IX. VETERINAIRE ONDERSTEUNING 17

X. OVERIGE ACTIVITEITEN 18

XI. BIJEENKOMSTEN 19

XII. EVALUATIE PLANNEN 2008 EN NIEUWE PLANNEN VOOR 2009 20

INLEIDING

Rijksuniversiteit Groningen (RUG) heeft twee proefdierdeskundigen in dienst die toezicht houden op het welzijn van proefdieren. Deze taak staat beschreven in artikel 14 van de Nederlandse Wet op de dierproeven. Beide proefdierdeskundigen, dr. C.M.A. Thuring en drs. M. van der Meulen-Frank zijn reeds meerdere jaren werkzaam voor vergunninghouder RUG. Hun functieomvang is vastgesteld op respectievelijk 0,8 fte en 0,4 fte.

Het takenpakket van de proefdierdeskundigen omvat de volgende aspecten: zij dragen zorg voor de jaarlijkse registratie van proefdieren en dierproeven, brengen adviezen uit op het gebied van de proefdierkunde, onderhouden contacten met de vergunninghouder, onderzoekers, dierverzorgers en biotechnici, het management van de proefdierfaciliteiten van de Rijksuniversiteit Groningen, sectordirecteur F van het UMCG, portefeuillehouder dierproeven van de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen en de Voedsel en Waren Autoriteit. Daarnaast zijn zij adviseur voor de dierexperimentencommissie. Dr. Thuring is verantwoordelijk voor de inhoud van de cursus proefdierkunde en zij levert een bijdrage aan artikel 12 onderwijs.

Middels onderhavig jaarverslag willen zij allen die binnen de RUG betrokken zijn bij dierexperimenteel werk, hetzij als vergunninghouder, hetzij als dierproefnemer of anderszins, informeren over hun werkzaamheden in 2008.

De werkzaamheden van Dr. Thuring werden in de periode 7 april - 7 oktober 2008 waargenomen door collega proefdierdeskundigen. Dr W.J. Florijn verstrekte adviezen aan de DEC, Prof. Dr. R. Remie nam onderwijstaken waar en collega van der Meulen-Frank nam de toezichthoudende taak over en de dagelijkse contacten met onderzoekers en dierverzorgers/biotechnici.

Groningen, mei 2009,

Dr. C.M.A. Thuring en drs. M. van der Meulen-Frank

I. TOEZICHTHOUDENDE TAAK

Binnen de RUG worden proefdieren gehuisvest op verschillende locaties. Alle locaties werden in het jaar 2008 meerdere keren bezocht, sommige locaties wekelijks. Consistentie in de toezichthoudende taak wordt bewerkstelligd door een standaardformulier te gebruiken waarbij alle aspecten die betrekking hebben op dierenwelzijn en op de Wet op de dierproeven, bijvoorbeeld huisvestingseisen, diergezondheid en bevoegdheid van medewerkers, systematisch beoordeeld worden.

Voor twintig onderzoeksgroepen fungeert drs. Van der Meulen-Frank als toezichthouder, eerste contactpersoon voor onderzoekers en biotechnici en adviseur voor de dierexperimentencommissie (DEC). Dr. Thuring is toezichthouder, eerste contactpersoon en adviseur voor de DEC voor de overige drieëndertig groepen.

De belangrijkste conclusie is dat de proefdierdeskundigen vaststelden dat een groot aantal dierproeven conform de beschrijving in de DEC aanvraag werd uitgevoerd. Het ongerief dat de dieren hierbij ondergingen paste bij de inschatting die de onderzoeker vooraf aangaf.

Nochtans was in een aantal gevallen wel sprake van gebreken:

- Ratten gehuisvest zonder verrijkingsmateriaal;
- Geanestheseerde ratten zonder beschermende oogzalf;
- Het ontbreken van een welzijnsdagboek bij dieren in experiment
- Ratten met een rode, duidelijk afwijkende huid na onjuist gebruik van ontharingscreme;
- een operatie uitgevoerd waarbij de chirurgische vaardigheden onvoldoende op peil waren;
- dieren in kooien die niet voldoen aan richtlijn ETS123 van de Raad van Europa;
- Onverwachte welzijnseffecten van test compound bij meerdere dieren;
- Sterke vermagering en uitval van dieren waarbij een bepaalde partij standaard voer als mogelijk oorzaak werd aangewezen;
- Ontbreken van zitstokken bij pluimvee zonder aanwijsbare reden;
- Mannelijke muizen van verschillende stammen werden regelmatig aangetroffen met vechtwonden;
- Dieren die na een experiment zonder reden niet afgevoerd werden, maar overigens wel goed verzorgd werden.
- Muizen (controle groep), afkomstig uit eigen fok, met sterk gewichtsverlies;
- Niet aftekenen en/ of niet uitvoeren van weekeindcontrole.

De diversiteit in aard van de gebreken vereiste een verschillende aanpak. In enkele gevallen moest direct en onherroepelijk ingegrepen worden (bijvoorbeeld dieren ruimer huisvesten, zitstokken plaatsen, dieren individueel huisvesten, dieren euthanaseren).
In andere gevallen werd eerst overleg gestart met de betrokken onderzoeker. In alle gevallen werd actie ondernomen om de geconstateerde gebreken te verhelpen en waar nodig afspraken gemaakt met de verantwoordelijke persoon om herhaling in de toekomst te voorkomen.

Een substantieel deel van het jaar 2008 verrichtten waarnemers de taak van proefdierdeskundige Thuring. Dit resulteerde in continuiteit in werkzaamheden, hetgeen gewaardeerd werd door alle betrokkenen. Tenslotte hielden de proefdierdeskundigen, al dan niet waarnemend, elkaar wekelijks op de hoogte van elkaars activiteiten.

Proefdierdeskundige Thuring verricht de toezichthoudende taak niet alleen voor vergunninghouder Rijksuniversiteit Groningen, maar ook voor enkele externe vergunninghouders:

- Biomade te Groningen;
- Institute for Pig Genetics BV (IPG) te Beuningen en Bellen;
- IQ Corporation BV te Groningen;
- Brains On-Line te Groningen;
- Koeman en Bijkerk BV te Haren.

De bedrijven Biomade en Brains On-Line werden meerdere malen bezocht. Het bedrijf IPG werd eenmaal bezocht. Overige vergunninghouders verrichtten geen dierproeven in 2008.

II. OVERLEG VERGUNNINGHOUDER EN DIRECTIES DIERFACILITEITEN

Het College van Bestuur (CvB) van de Rijksuniversiteit Groningen heeft een vergunning om dierproeven te mogen verrichten zoals bedoeld in artikel 2 van de Wet op de dierproeven. In het jaar 2008 trad collegevoorzitter Dr. S.K. Kuipers af. Hij werd opgevolgd door Prof. Dr. S. Poppema.

In het laatste gesprek met de heer Kuipers als voorzitter van het CvB op 8 mei 2008 zijn de volgende punten besproken:

- Jaarverslag Proefdierdeskundigen 2007
  - Besloten is dat de proefdierdeskundige tijdens de voorbereidende U-raad vergadering aanwezig zou zijn om vragen van raadsleden te beantwoorden.
  - Code Openheid VSNU: RuG is voorstander van het uitbrengen van een inzichtelijk jaarverslag over Dierproeven, zoals beschreven in de Code Openheid die in april 2008 door VSNU, NFU en KNAW is vastgesteld. De proefdierdeskundigen onderschrijven dit standpunt, maar zullen hun eigen jaarverslag handhaven vanwege de wettelijke verplichting daartoe.
- Het adviseurschap in de DEC: groeiend aantal aanvragen en gewijzigde aanpak, waarbij de aanvragen pas door de DEC beoordeeld worden, nadat er wijzigingen zijn aangebracht op basis van de voorscreening door de proefdierdeskundige. Onderzoekers en DEC onderkennen het nut van deze voorscreening.
- FWN: nieuwbouw, plannen voor automatisering en personele bezetting
- CDP: automatisering

Op 11 november 2008 vond het eerste gesprek plaats met de nieuwe voorzitter van het CvB dhr. S. Poppema.
Met de heer Poppema zijn afspraken gemaakt over stroomlijning van de jaarregistratie Proefdieren en Dierproeven.
Daarnaast is gesproken over de volgende nieuwe punten:

- Aspecten van het professionaliseringstraject van de proefdierdeskundigen:
  - Behoefte aan een beschrijving van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
  - Pilot met het uitvoeren van audits waarin het proces van dierproeven beoordeeld wordt.
- De ontwikkeling en start van de Mastercursus Human and Animal experimentation

Wekelijks werden gesprekken gevoerd met manager bedrijfsvoering van de Centrale Dienst Proefdieren te Groningen (CDP), dhr. F.A. Klatter. Onderwerpen van gesprek waren o.a.:

- Nieuwbouw CDP;
- Automatisering dier- en proefgegevens en bedrijfsvoering;
- Uitvoeringsaspecten van dierproeven (bijvoorbeeld: schoon werken);
- Optimaliseren van euthanasieprocedures.

Directeur van de Harense dierfaciliteit (Facultaire Dienst Dierverzorging, FDD) is D. Beersma. Hij heeft de contacten met de proefdierdeskundigen gedelegeerd aan Dr. M.P. Gerkema.

Onderwerpen die gedurende het jaar in maandelijkse gesprekken o.a. werden besproken:

- Nieuwbouw Gebouw voor Levenswetenschappen;
- Mastercursus Human and Animal experimentation;
- Opstellen van werkinstructies voor gebruikers van de faciliteit;
- Uitvoering weekenddiensten;
- Infomatievoorziening bij dieren in proef of fok;
- Kwaliteit van knaagdiervoer.

III. REGISTRATIE PROEFDIEREN EN DIERPROEVEN

In de maanden januari, februari en maart besteedden beide proefdierdeskundigen het grootste deel van hun tijd aan het verzamelen van gegevens benodigd voor de wettelijk verplichte Registratie van Dierproeven en Proefdieren. Onderstaande tabellen geven een beknopt overzicht van de verzamelde gegevens.

Tabel 1: aantal dierproeven binnen de Rijksuniversiteit Groningen in de jaren 2002-2008[1] incl. dierproeven met transgene dieren

Diersoort	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Muizen	6666	6013	6896	8857	9836	10317	11632
Ratten	7934	8090	8170	8687	8161	7084	6003
Hamsters	161	99	63	29	20	28	104
Cavia's	251	290	246	346	259	236	191
Andere knaagdieren	318	205	98	48		73	1367
Konijnen	12	28	1	13	108	19	23
Katten	18	53	14	13	11	6	3
Varkens	51	31	70	7	14	24	28
Gelten			6		6		
Schapen	1			1	2		
Andere zoogdieren	10						
Kippen	193				221	155	355
Kwartels							
Andere vogels	2949	3382	4289	5007	5787	7740	10897
Amfibieën	10	21	18	20	30	21	20
Vissen	185	315	547	805	343	495	352
Totaal	18759	18527	20418	23833	24798	26198	30975

1 Bron: "Zo doende" 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 Uitgave Keuringsdienst van Waren / Voedsel en Waren Autoriteit;
Jaarverslagen proefdierdeskundigen Rijksuniversiteit Groningen

Tabel 2: aantal dierproeven met transgene dieren binnen de Rijksuniversiteit Groningen in 2002-2008

Diersoort	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Muizen	526	504	644	838	1037	1144	1568
Ratten	58	88	28	128	83	23	129
Totaal	584	592	672	966	1120	1167	1697

Tabel 3: aantal dierproeven vanuit verschillende faculteiten van de Rijksuniversiteit Groningen in 2002-2008

Aantal dierproeven in verschillende RUG faculteiten (%)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Faculteit Medische Wetenschappen						43.8%	41,1%
Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen						55.8%	57,5%
Faculteit Letteren						0.4%	1,4%
Totaal						100%	100%

Van alle dierproeven werd het doel geregistreerd. Hierbij werd een indeling in 37 rubrieken gehanteerd, conform de VWA codering.
De drie meest toegepaste doelcodes zijn "Andere wetenschappelijke vraag" (29% van de dierproeven), "Gedrag van dieren" (28% van de dierproeven) en "Andere ziekten bij mensen" (16% van de dierproeven).

Landelijk gezien neemt het aantal dierproeven gestaag af: van 724.025 in 2002, via 612.809 in 2005, naar 597.605 in 2007. De RUG cijfers volgen deze trend niet, immers de vijf laatste jaren is er steeds een stijging in het aantal verrichte dierproeven geweest (tabel 1). De oorzaak hiervan moet gezocht worden in het feit dat de RUG ervoor heeft gekozen te investeren in (bio) medisch onderzoek, zowel in kwalitatief als in kwalitatief opzicht.

Verder is een opvallende bevinding dat het aantal dierproeven met "andere knaagdieren" en "andere vogels" flink is gestegen (tabel 1). De dierproeven met "andere knaagdieren" omvatten een onderzoekslijn met veld- en woelmuizen, waarbij de dieren niet-invasieve handelingen met beperkt ongerief ondergaan.
De stijging in het aantal dierproeven met "andere vogels" komt voort uit de afsluiting van een uitgebreide studie met koolmezen in de vrije natuur. Deze studie liep over meerdere jaren, maar werd in 2008 afgerond. De afspraak is dat bij het afronden van dierproeven de betreffende proefdieren geregistreerd worden. Dan is immers pas het ongerief duidelijk wat de dieren hebben ondergaan.

Tabel 3 laat zien dat in het jaar 2008 de meerderheid van de dierproeven werd geïnitieerd door onderzoekers vanuit de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen. Dit beeld is gelijk aan het beeld over de verdeling van dierproeven over de betrokken faculteiten in voorgaande jaren.

Tenslotte zit er een stijging in het aantal dierproeven met muizen. Het betreft zowel transgene als niet-transgene muizen (tabel 1 en 2). Deze stijging houdt gelijke tred met de daling in het aantal dierproeven met ratten; het totaal aantal proeven met ratten en muizen blijft de laatste jaren vrijwel constant.
Het aantal mondiaal beschikbare muismodellen groeit gestaag. Een bepaalde vraagstelling kan met dieren uit een bepaalde inteeltstam zeer specifiek beantwoord worden. Groningse onderzoekers lijken deze muizenstammen frequenter te zijn gaan gebruiken voor het beantwoorden van hun wetenschappelijke vragen.

IV. REGISTRATIE ART. 9 EN ART. 12 FUNCTIONARISSEN

In het jaar 2008 meldden zich 66 nieuwe personen met het verzoek om als art. 9 functionaris voor de Rijksuniversiteit Groningen actief werkzaam te mogen zijn. Deze personen konden een certificaat van een cursus proefdierkunde overleggen en voldeden daarmee aan de wettelijke eisen. Zij werden in het register van Rijksuniversiteit Groningen van artikel 9 functionarissen bijgeschreven. Overigens zijn er ook artikel 9 functionarissen die de Rijksuniversiteit Groningen verlaten. Deze mutaties worden niet verwerkt door de proefdierdeskundigen.

Daarnaast meldden zich 4 personen met de vraag of zij binnen de Rijksuniversiteit Groningen als art. 12 functionaris konden functioneren. Ook deze personen voldeden aan de juiste opleidingseisen en konden dus aan de slag als dierverzorger/biotechnicus.

V. ONDERWIJS

In 2008 werd de cursus proefdierkunde (ex. Art. 9 Wet op de dierproeven) viermaal georganiseerd: in januari, april, juni en september. De cursussen in januari, april en september werden in het Engels gegeven. In totaal waren er 120 deelnemers aan de vier cursussen. Van deze deelnemers werden alle vooropleidingen gescreend om na te gaan of men beschikte over het vereiste kennisniveau. Na overleg met de VWA werd voor enkelen een aanvullende opleidingseis gesteld.
Uiteindelijk behaalden 68 personen het art. 9 certificaat. De resterende personen moesten hun doctoraal/ masters programma nog afronden of presteerden onvoldoende op het examen.

In november werd de landelijke bijeenkomst voor coördinatoren van de cursus proefdierkunde in Utrecht bijgewoond.

Op basis van overleg tussen VWA, de faculteit FWN en de proefdierdeskundigen in december 2006 over de eisen die gesteld moeten worden aan studenten die in het kader van hun opleiding participeren in dierexperimenten, werd de Mastercursus Human and animal experimentation (5 EC) ontworpen. In aanvulling op onderwijs in de bachelor fase beoogt de cursus de masterstudenten voldoende kennis en vaardigheden bij te brengen om verantwoord te kunnen participeren in dierexperimenten en onder direct toezicht van een bevoegd en bekwaam persoon handelingen aan proefdieren uit te voeren. De cursus bestaat uit 3 modulen: Module A is een theoretische webbased module, module B omvat de training van handelingen aan proefdieren, die relevant zijn voor het onderzoek waarin de studenten participeren en module C is een collegecyclus, waarin regelgeving, dierproeven in de praktijk en ethiek centraal staan. De cursus is op 3 november 2008 van start gegaan met het openstellen van Module A op het intranet van de RUG. De proefdierdeskundigen zijn betrokken bij de inhoudelijke beoordeling van de cursus en treden op als docent in module C. Als de eerste cursisten het volledige curriculum doorlopen hebben, zal een evaluatie georganiseerd worden door de faculteit FWN, waarbij VWA en proefdierdeskundigen uitgenodigd worden.

Voor studenten geneeskunde en farmacie die willen participeren in dierproeven werd driemaal een introductiedag georganiseerd in samenspraak met de CDP. Voor studenten biologie werd eenmaal een inleidend college proefdieren en dierproeven gegeven in de cursus Integratieve Neurobiologie.

In 2008 vervulden zeven artikel 12 stagiaires hun stageperiode binnen een dierfaciliteit van de Rijksuniversiteit Groningen. Zij waren afkomstig van het Van Hall Instituut te Leeuwarden of de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden. In samenwerking met de CDP werd de beoordeling van de stagiaires uitgevoerd.
In samenspraak met de contactpersonen van het Van Hall Instituut te Leeuwarden en de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden werd een standaardprogramma voor de artikel 12 stage ontworpen en ingevoerd. Dit kwam voort uit de wens om de stage-eisen en begeleiding voor alle stagiaires gelijk te maken. In praktische zin betekent dit dat alle stagiaires binnen de eerste 4-6 weken van hun stage met dezelfde operatieve ingreep hun primaire vaardigheden aanleren onder begeleiding van het microchirurgisch team van CDP. Aansluitend vervolgen zij hun stage bij een van de onderzoeksgroepen binnen de RUG, waar zij meer ervaring opdoen met het uitvoeren van dierproeven.

VI. CONTACTEN MET ONDERZOEKERS EN BIOTECHNICI

Onderzoekers benaderden de proefdierdeskundigen frequent met vragen over lopend of toekomstig dierexperimenteel werk. Telefonisch, per mail of in een gesprek konden de vragen direct of na raadplegen van literatuur of vakgenoten beantwoord worden. Het gezamenlijk beoordelen van dieren in experiment is in veel gevallen een belangrijk uitgangspunt voor het geven van adequate adviezen.

Enkele onderwerpen waren:

- anesthesie en analgesie;
- leveranciers van proefdieren;
- onverwachte mortaliteit in een dierproef
- toepassen van humane eindpunten
- verbeteren van postoperatieve zorg

Hoewel al een forse aanzet was gemaakt met het plan om standaardisatie aan te brengen in analgesie protocollen, lukte het niet om dit project in 2008 af te ronden. Het voornemen is om in 2009 het concept naar betrokken biotechnici te sturen en hun reacties te verwerken tot een definitief protocol.

VII. DIEREXPERIMENTENCOMMISSIE (DEC)

Nadat in 2007 een aanzet was gemaakt met het voorscreenen van DEC aanvragen door de proefdierdeskundigen, werd deze aanpak in 2008 voortgezet. In een afgebakende, korte periode worden proefopzet en proefdierkundige aspecten beoordeeld. Wanneer de proefdierdeskundigen ruimte zagen voor optimalisatie werd dit gecommuniceerd met de aanvrager en kon de gewijzigde versie zonder vertraging aan de DEC voorgelegd worden.
De proefdierdeskundigen hebben het mandaat om verzoeken tot kleine wijzigingen of aanvullingen op reeds goedgekeurde protocollen af te handelen. Dergelijke verzoeken werden wekelijks ingediend.
In 2008 werden 170 basisprojecten en 337 deelprojecten aan de DEC ter beoordeling voorgelegd. De proefdierdeskundigen brachten ten aanzien van deze onderzoeksplannen advies uit aan de DEC.
Waar nodig of gewenst, werd tijdens DEC bijeenkomsten verslag uitgebracht aan de vergadering over uitvoering van dierproeven.

VIII. VOEDSEL EN WAREN AUTORITEIT (VWA)

In het jaar 2008 werden drie inspectiebezoeken gebracht aan drie verschillende locaties van dierfaciliteiten van de RuG door een inspecteur van de VWA. In januari en juni werden onaangekondigd inspecties verricht door inspecteur drs. P. Dortant op adres A. Deusinglaan 1 en 50 te Groningen en Kerklaan 30 te Haren. In september ging het om een aangekondigd bezoek aan A. Deusinglaan 8 te Groningen.

Belangrijkste bevindingen van de inspecteur tijdens de inspectieronde door de Groningse faciliteiten waren:

- Individueel gehuisveste dieren, zonder motivering waarom individueel huisvesten noodzakelijk was;
- Onduidelijkheid in aantal handelingen die dieren mogelijk ondergaan hadden;
- Vervuild zwemwater bij kikkers;
- Ontbreken van nestmateriaal of verrijkingsmateriaal.

Van alle inspectiebezoeken werd rapportage ontvangen. Deze werd besproken met dhr. F.A. Klatter en/of verantwoordelijk onderzoeker.

Tijdens de inspectieronde door de faciliteit in Haren constateerde de inspecteur bij één dierproef geringe afwijkingen ten opzicht van de DECaanvraag.

Evenals voorgaande jaren is er regelmatig schriftelijk en mondeling contact geweest tussen de proefdierdeskundigen en VWA vanwege ontheffingsaanvragen voor personen en herkomst van dieren. In meerderheid van de gevallen werden deze ontheffingsaanvragen gehonoreerd.

Tenslotte verzorgden inspecteurs van de VWA viermaal het onderdeel wetgeving in de cursus proefdierkunde.

IX. VETERINAIRE ONDERSTEUNING

Pluimvee dat in 2007 gevaccineerd werd voor aviaire influenza, kon met een eenmalige vaccinatie in 2008 volstaan indien de vaccinatie uiterlijk in augustus 2008 werd uitgevoerd. Vanwege de planning van experimenten kon de vaccinatie bij een deel van de dieren niet tijdig uitgevoerd worden. In goede samenwerking met de FDD en onderzoekers werden op 14 augustus 90 ganzen en 22 kippen geënt, op 18 september vond de 2e vaccinatie van 8 kippen en 18 ganzen en een 1e vaccinatie van 63 kippen plaats. Deze laatse dieren kregen op 16 oktober hun 2e vaccinatie. Proefdierdeskundige Miriam van der Meulen voerde de entingen dit jaar uit.
Een deel van de kippen werd niet geënt vanwege voorgenomen levering aan een Britse universiteit.

In een aantal gevallen van ziekte en/ of onverwachte sterfte van proefdieren achtten de proefdierdeskundigen het noodzakelijk om nader onderzoek te laten verrichten. Voor macroscopisch en histologisch onderzoek werden dieren of materiaal van dieren ingezonden naar NOIVBD te Veldhoven (Nederlands onderzoek instituut voor vogels en bijzondere dieren). Microbiologisch onderzoek werd uitgevoerd door QM diagnostics te Nijmegen.

Een beperkt aantal grote proefdieren werd medicamenteus behandeld vanwege waargenomen ziekteverschijnselen.

X. OVERIGE ACTIVITEITEN

Miriam van der Meulen nam als lid van de Commissie Toetsing en Advies deel aan het overleg dat in februari 2008 plaatsvond. Doordat er momenteel geen nieuwe kandidaten voor de opleiding tot proefdierdeskundige zijn is de commissie in 2008 niet vaker bijeengeweest.

Tevens heeft zij zitting in de Curriculum Commissie, een commissie die op verzoek van de Centrale Commissie Dierproeven adviseert over opleidingen tot proefdierverzorger, biotechnicus en zoötechnisch analist (art. 12 Wod). De commissie zelf kwam in 2008 niet bijeen, maar er vond overleg tussen de commissie, Aequor en ministeries plaats, waarbij opnieuw de status van de commissie en de erkenning van art. 12 opleiding aan de orde gesteld zijn.

Als lid van de FELASA-commissie Revision Category A leverde zij een bijdrage aan de herziene leidraad voor de opleiding van proefdierverzorgers.zoals die door de Europese federatie van proefdierkundeverenigingen (FELASA) wordt uitgegeven.

XI. BIJEENKOMSTEN

Week 12 2008: Bijeenkomst professionalisering proefdierdeskundigen, Utrecht;

week 14 2008 : Bijeenkomst beroepsgroep proefdierdeskundigen, Lelystad;

week 24 2008: Studium Generale Ethiek en Life Style, Wageningen

week 41 en 51 2008: Cursus Auditeren door proefdierdeskundigen, Zeist;

week 44 2008: Congres Biotechnische dagen, Veldhoven;

week 46 2008: Bijeenkomst beroepsgroep proefdierdeskundigen, Nijmegen;

week 48 2008: Bijeenkomst coördinatoren cursus proefdierkunde, Utrecht;

XII. EVALUATIE PLANNEN 2008 EN NIEUWE PLANNEN VOOR 2009

In het jaarverslag over het jaar 2007 gaven de proefdierdeskundigen aan dat vanwege het verlof van enkele maanden van proefdierdeskundige Thuring er continuiteit betracht zou worden in de onderwerpen welzijnsmonitoring, pijnstillingsprotocollen en automatisering. Tevens werd aangegeven dat de capaciteit zou ontbreken om nieuwe grote onderwerpen te starten.

Ten aanzien van welzijnsmonitoring kan gesteld worden dat vooruitgang werd geboekt in het door onderzoekers vastleggen van welzijnsinformatie in de nabijheid van de dieren. Daarnaast ontvingen de proefdierdeskundigen in de loop van het jaar welzijnsevaluatie formulieren. Stimulering van welzijnsmonitoring is een proces dat voortdurend aandacht behoeft.

Een set van pijnstillingsprotocollen is ontwikkeld en zal in de eerste helft van 2009 aan gebruikers voorgelegd worden. In de tweede helft moet dit tot definitieve vaststelling en toepassing leiden.

In Haren is in april een demonstratie van het concept automatiseringssysteem getoond en dit leek potentie te hebben. Vanuit de faculteit is professionele ondersteuning toegezegd. In 2008 is geen verdere voortgang geboekt.
Na het bijwonen van een uitgebreide demonstratie van een professioneel automatiseringssysteem is in Groningen besloten om in eerste instantie de mogelijkheden van een ander programma nader te onderzoeken. De proefdierdeskundigen worden nauw betrokken bij de modules die voor hun werk van belang zijn. Dit heeft in 2008 nog niet tot aanschaf van een systeem geleid.

Plannen 2009

- Afronden en uitzetten pijnstillingsprotocollen
- Opzetten van systeem voor risico beheersing t.a.v. dierenwelzijn, mede m.b.v. werkinstructies locatie Haren
- Begeleiden werkwijze steriel werken CDP
- Toezicht houden bij ingebruik name van het nieuwe proefdierlaboratorium in Groningen en intensiveren van toezicht op experimenten in de opstartfase.
- Adviseren over nieuwbouw en verhuizing proefdierfaciliteit Centrum voor Levenswetenschappen (Zernike terrein).